

VENDIM
Nr.130, datë 27.1.2009

PËR MIRATIMIN E STRATEGJISË KOMBËTARE PËR DIALOGUN NDËRKULTUROR, NË ZBATIM TË PLANIT DYVJEÇAR TË ALEANCËS SË QYTETËRIMEVE

Në mbështetje të nenit 100 të Kushtetutës, me propozimin e Ministrit të Punëve të Jashtme, Këshilli i Ministrave

VENDOSI:

1. Miratimin e strategjisë kombëtare për dialogun ndërkulturor, në zbatim të planit dyvjeçar të Aleancës së Qytetërimeve, sipas tekstit, që i bashkëlidhet këtij vendimi.

2. Ngarkohen Ministria e Drejtësisë, Ministria e Integritit, Ministria e Arsimit dhe Shkencës, Ministria e Financave, Ministria e Brendshme, Ministria e Turizmit, Kulturës, Rinisë dhe Sporteve, Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, nën bashkërendimin e Ministrisë së Punëve të Jashtme, për ndjekjen dhe zbatimin e kësaj strategjie.

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KRYEMINISTRI
Sali Berisha

STRATEGJIA KOMBËTARE PËR DIALOGUN NDËRKULTUROR, NË ZBATIM TË PLANIT DYVJEÇAR TË ALEANCËS SË QYTETËRIMEVE

I - HYRJË

Qeveria e Republikës së Shqipërisë, në vijim të angazhimit të saj gjithnjë e më aktiv në gjirin e Kombeve të Bashkuara për nxitjen e kulturës së paqes, për nxitjen e bashkëjetesës dhe mirëkuptimit të ndërsjellë midis kombeve dhe popujve, në interes të paqes dhe prosperitetit të përbashkët, mbështet plotësisht objektivat e nismës së Sekretarit të Përgjithshëm Ban Ki-moon për Aleancën e Qytetërimeve.

Si anëtare e Grupit të Miqve të Aleancës së Qytetërimeve, Republika e Shqipërisë nëpërmjet qeverisë së saj jep përkrahjen e vet të plotë ndaj rekomandimeve të paraqitura nga Grupi i Nivelit të Lartë, ngritur posaçërisht më 2006 nga Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së dhe angazhohet të veprojë në përputhje me linjat e përcaktuara në Planin e Implementimit për dy vjetët e ardhshme, hartuar në vijim të Rekomandimeve të Grupit të Nivelit të Lartë nga Përfaqësuesi i Lartë i Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-së për Aleancën e Qytetërimeve (AoC), Presidenti Jorge Sampaio, për t'iu përgjigjur me qasje dhe projekte konkrete e, në vazhdimësi, rrezikut të ndarjeve artificiale ndërmjet komuniteteve me përkatësi kulturore, fetare apo etnike të ndryshme.

II- STRATEGJIA KOMBËTARE

Strategjia e Qeverisë së Republikës së Shqipërisë për dialogun ndërkulturor, ndërfaqësor dhe ndërkombëtar mbështetet në dokumente të tilla themeltare mbi të cilat bashkëpunimi i sotëm ndërkombëtar si Karta e Kombeve të Bashkuara, Deklarata Universale e të Drejtave të Njeriut, dokumentet e AoC-së, si dhe në angazhimet e ndërmarra nga Qeveria e Republikës së Shqipërisë dhe institucionet e tjera të larta shtetërore shqiptare në vazhdim të plotësisht të standardeve të parashikuara në kuadër të procesit për integrimin euro-atlantik dhe të Konventës së UNESCO-s për mbrojtjen dhe nxitjen e shprehjeve kulturore dhe artistike.

Kjo strategji bazohet, gjithashtu, në trashëgiminë e shkëlqyer të harmonisë ndërkonfesionale në Shqipëri dhe reflekton, përmes identifikimit të fushave të veprimit, në plan kombëtar, por edhe në plan rajonal e më gjerë, praktikatat e deritanishme pozitive në menaxhimin e dialogut ndërkulturor, ndërfaqësor dhe

ndëretnik.

Hartimi i kësaj strategjie është në frymën e vullnetit të shprehur politik të qeverisë dhe të institucioneve të tjera të larta shtetërore shqiptare për t'i shërbyer me sinqeritet përmirësimit të vazhdueshëm të marrëdhënieve ndërmjet tri komuniteteve fetare ekzistuese në Shqipëri, atij mysliman, atij ortodoks e atij katolik, si dhe po ashtu për t'u shërbyer marrëdhënieve harmonike të shumicës së popullsisë shqiptare me minoritetet etnike apo kulturore në vend. Objektivi po kaq i rëndësishëm është edhe kontributi për përmirësimin e vazhdueshëm të marrëdhënieve ndëretnike e ndërshtetërore në të gjithë rajonin, në katër fushat e përcaktuara nga Aleanca e Qytetërimeve në OKB, përkatësisht në fushën e arsimit, në çështjet e rinisë, të emigracionit dhe të medias.

Në zbatimin e strategjisë kombëtare për dialogun ndërkulturor, ndëretnik e ndërfaqet, Qeveria e Republikës së Shqipërisë synon të përfshijë drejtpërdrejt disa nga ministritë kryesore, si edhe të bashkëpunojë ngushtë me organizatat joqeveritare, të cilat do të përpilojnë planet e tyre konkrete, bazuar në këtë strategji dhe në parimet themelore të AoC-së, sipas të cilave diversiteti është burim zhvillimi dhe se çdo mosmarrëveshje apo keqkuptim mund dhe duhet të zgjidhet përmes njohjes më të mirë të vlerave të njëri-tjetrit, me anë të dialogut.

Gjithë puna për zbatimin e kësaj strategjie do të ndërtohet në bashkëpunim dhe bashkërendim me AoC, me agjencitë e Kombeve të Bashkuara, me BE, OSBE, si dhe organizata dhe qendra të tjera të rëndësishme, rajonale dhe globale, të cilat zhvillojnë veprimtari në mbështetje të dialogut ndërkulturor, ndërfaqet apo ndëretnik. Po ashtu, projekte bashkëpunimi në frymën e AoC do t'u propozohen me përparësi edhe fqinjëve, në kuadrin e intensifikimit të marrëdhënieve dypalëshe me secilin prej tyre.

Në këtë kontekst, Qeveria e Republikës së Shqipërisë, do t'u bashkohet vendeve të AoC-së dhe atyre të përfshira në nismat e Partneritetit Euromesdhetar për të realizuar gjatë vitit 2008, me projekte e veprimtari të shumëllojshme, vitin e dialogut ndërkulturor dhe vitin ndërkombëtar të gjuhëve, të shpallura nga Kombet e Bashkuara.

Po brenda vitit 2008, Qeveria e Republikës së Shqipërisë angazhohet që të organizojë Forumin e Dialogut Ndërkonfesional në Europën Juglindore. Ky forum do të pasojë Konferencën e Tiranës, të zhvilluar, me këtë temë, në dhjetor të vitit 2004, dhe do të hapë siparin e mbledhjeve periodike, në nivel të lartë, të cilat, duke përcjellë trashëgiminë e suksesshme të shoqërisë shqiptare në bashkëjetesën e të tri komuniteteve fetare, do ta kthejnë Tiranën në një qendër të debatit dhe të zgjidhjeve ndaj sfidave dhe rreziqeve të reja, që rrjedhin nga konfliktet, stereotipet apo paragjykimet ndërkonfesionale.

III - FUSHAT KRYESORE TË VEPRIMIT TË STRATEGJISË KOMBËTARE

Objektivi i rëndësishëm është edhe kontributi për përmirësimin e vazhdueshëm të marrëdhënieve ndëretnike e ndërshtetërore në të gjithë rajonin, në katër fushat e përcaktuara nga Aleanca e Qytetërimeve në OKB, përkatësisht në fushën e arsimit, në çështjet e rinisë, të emigracionit dhe të medias.

1. ARSIMI

Sistemi arsimor edhe në Shqipëri, si kudo, përballët aktualisht me sfidën e përgatitjes së brezit të ri në kontekstin e një bote të ndërruar, e cila nuk mund të jetë dhe nuk duhet të jetë e mbyllur në kufijtë e identiteteve komunitare. Njohja me historinë e popujve apo komuniteteve të tjera me përkatësi kulturore, fetare apo etnike të ndryshme, çimenton sensin e fatit të përbashkët të njerëzimit dhe të solidaritetit midis individëve, komuniteteve apo etnive të ndryshme. Njohja e tjetrit me sinqeritet shton posaçërisht në Ballkanin Perëndimor mundësinë për shkëputje të shëndetshme nga urrejtjet apo qoftë edhe keqkuptimet e së kaluarës, ushqen dialogun dhe respektin për njëri-tjetrin, i çel rrugën vështirimit të popujve nga e ardhmja e përbashkët europiane. Kjo prerogativë merr rëndësi të jashtëzakonshme edhe me gjerë, në krejt rajonin e Europës Juglindore, në këtë rast, ku proceset integruuese euroatlantike shoqërohen, ende, me paragjykime ku me shumë e ku më pak të dukshme, gjithsesi me rrënjë të thella historike, për sa i përket marrëdhënieve të fqinjësisë mes popujve.

Në këtë kuadër, Qeveria e Republikës së Shqipërisë synon të vazhdojë e të thellojë punën e filluar pak vite më parë me nxitjen e UNESCO-s, të Komisioneve të Përbashkëta Ndërshtetërore me vendet fqinje për rishikimin e teksteve të historisë për shkollat, në mënyrë që këto tekste të pastrohen nga shprehjet e frymës së urrejtjes ndëretnike apo të përçmimit të një populli ndaj popullit tjetër, të cilat ende

mbijetojnë si reminishenca të një të kaluare dramatike në marrëdhëniet mes fqinjëve dhe ku merr krahë vetëm nacionalizmi. Me zgjidhjen e statusit të Kosovës, në favor të pavarësisë, Qeveria e Republikës së Shqipërisë do t'i propozojë edhe Serbisë ngritjen e një komisioni të tillë të përbashkët.

Në përgjigje të planit të implementimit për dy vjetët e ardhshme të AoC-së, Ministria e Arsimit do të mbështesë financiarisht një organizatë joqeveritare shqiptare, që punon në fushën e aleancës mes qytetërimeve për të realizuar përkthimin dhe përhapjen sa më të gjerë, veçanërisht të rinia, të historisë së njerëzimit, projekt i konfirmuar i UNESCO-s, si një instrument i vyer në duart e mbarë shoqërisë shqiptare për të njohur vlerat e trashëguara nga njerëzimi i sotëm përkritazi me nxitjen e respektit dhe të solidaritetit të ndërsjellë mes popujve dhe komuniteteve me identitete të ndryshme kulturore, etnike apo fetare, por edhe për të ndihmuar përtej tabuve të trashëguara në kuptimin e drejtë nga të gjithë qytetarët të zhvillimit kulturor të njerëzimit si një proces i pandërprerë dhe i shumanshëm shkëmbimi vlerash dhe jo mbijetese realitetesh të izoluar njëri nga tjetri.

Arsimi kombëtar shqiptar, në format e veta më të shumëllojshme, përfshirë natyrisht edhe formimin e brezit të ri me muzikën, sportet, teatrin e filmin, duhet të synojë forcimin e urave të komunikimit ndërmjet bashkësive dhe popujve me përkatësi të ndryshme etnokulturore dhe fetare dhe shmangien deri në fund të qëndrimeve përjashtuese individuale apo kolektive, sipas të cilave, interesat e një grupi kulturor, fetar, apo etnik janë eprore e mund të mbivendosen në dëm të interesave të grupeve të tjera, apo dhe se viktimizimi historik i një grupi mund të justifikojë në një rrethanë të caktuar dhunën hakmarrëse ndaj grupeve të tjera.

2. RINIA

Rritja globale e lëvizjeve dhe organizatave rinore, gjatë viteve të fundit, ka hapur mundësi të reja edhe për mobilizimin e rinisë shqiptare. Programet e shkëmbimeve studentore, veprimtaritë sportive, një përfshirje publike dhe politike më aktive e rinisë, krijojnë hapësira më të përshtatshme edhe për nxitjen e mirëkuptimit ndërkulturor dhe të respektit ndaj diversitetit në përgjithësi.

3. EMIGRACIONI

Aktualisht vendi ka fluksin më të lartë të emigrimit në Europë, rreth 25% e popullsisë së përgjithshme ose rreth 35% e popullsisë aktive. Trajtimi i këtij fenomen, në planin e integritetit të tyre, paraqet problematikë të veçantë, po të mbajmë parasysh se sfidat e reja me të cilat përballen vendet pritëse, reflektojnë ndërveprimin midis popullsisë me pikëpamje të ndryshme etnike dhe konfesionale.

4. MEDIA

Media, në të gjitha format e veta, ka potencialin për të shërbyer si një urë ndërmjet kulturave dhe shoqërive.

LISTA E VEPRIMTARIVE

1. ARSIMI

Edukimi qytetar dhe për paqen: Edukimi qytetar si lëndë shkollore krijon hapësirën e duhur për trajtimin me adoleshentët dhe të rinjtë të çështjeve të identitetit dhe për kultivimin tek ata të respektit ndaj diversitetit. Ideologjitë radikale nxisin një botë të shënuar nga vullnete agresive e përjashtuese. Për këtë arsye, përjasje të tilla duhet të mënjanojnë përmes zhvillimit të ndjenjës së respektit ndaj kulturave të ndryshme, bazuar mbi vlerat dhe idealet e përbashkëta. Nëse duam realisht të jetojmë në një botë pluraliste, është domosdoshmëri që qytetarët të përballen me këto parime, të sanksionuara në Deklaratën Universale të Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut dhe në dokumentet themeltare të UNESCO-s për Diversitetin Kulturor.

Arsimi gjithëpërfshirës dhe ndërkulturor: Ky objektivi duhet të synojë rritjen e frekuentimit të nxënësve në arsimin e detyruar, veçanërisht të disa kategorive më të prekshme dhe problematike, siç janë femrat dhe fëmijët romë. Për këtë kategori të fundit duhet thelluar puna në vazhden e VKM-së, nr.633, datë 18.9.2003 “Për përmirësimin e kushteve të jetesës së minoritetit rom”, si dhe të udhëzimit, nr.6, datë 29.3.2006 të Ministrit të Arsimit dhe Shkencës “Për regjistrimin në shkollë të nxënësve romë që nuk janë të pajisur me certifikatë lindje”. Gjithashtu, për kategoritë e mësipërme (femrat dhe persona nga komuniteti rom) do të vijojë puna e mirë e nisur në ofrimin e formimit profesional falas, bazuar në urdhrin nr.782, datë 4.4.2006 të Ministrit të Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, duke iu krijuar atyre shanse reale për t'u integruar në tregun e punës.

1.3 Programet e shkëmbimeve, në nivel pasuniversitar: Përvojat e viteve të fundit, si në rastin e Programit Erasmus të Komisionit Europian, kanë treguar se programet e shkëmbimeve për profesorët e universiteteve dhe studentët pasuniversitarë, kanë ndikim vetëm pozitiv. Këto shkëmbime janë dëshmuar me shumë dobi për transferimin e dijeve shkencore, të cilat, në vetvete, përbëjnë një faktor kyç për nxitjen e zhvillimit të një vendi ende në tranzicion demokratik, si Shqipëria. Nga ana tjetër, përvoja jonë në periudhën postdiktatoriale prej afro një dekade e gjysmë, provon se programe të tilla shkëmbimesh janë të dobishme edhe për njohjen më të mirë individualisht të kulturave të popujve të tjerë nga profesorët dhe studentët shqiptarë, të cilët dilnin nga një periudhë e gjatë izolimi dhe ksenofobie. Qeveria shqiptare do t'i kërkojë Komisionit Europian shtimin e këtyre programeve në vitet e ardhshme, si kontribut substancial që Bashkimi Europian do t'i japë shoqërisë shqiptare për transformimin e mentalitetit. Po ashtu, qeveria shqiptare do të propozojë për t'u dhënë vend më të madh programeve të tilla në marrëveshjet dypalëshe për shkëmbimet kulturore me të gjitha vendet mike, përfshirë edhe ato myslimane. Qeveria shqiptare shpreh nga ana e vet vullnetin të presë studentë dhe profesorë nga këto vende mike në universitetet e saj.

1.4 Arsimi dhe feja: E drejta për të zgjedhur dhe praktikuar besimin individual pa pengesë, është e sanksionuar në nenin 18 të deklaratës universale për të drejtat e njeriut. Sistemi arsimor i vendit, përfshirë shkollat private fetare që ekzistojnë në Shqipëri, duhet të rishikojë të gjithë programet, në mënyrë që lëndët e mësuara, t'u përçojnë nxënësve mirëkuptimin dhe respektin ndaj besimeve dhe praktikave të ndryshme fetare e ndaj kulturave të tjera të botës. Jo vetëm elitat, por e gjithë shoqëria ka nevojë për një njohje korrekte dhe respekt të traditave fetare të tjetrit.

1.5 Teknologjitë e reja të informacionit dhe aksesit në internet: Përhapja, në mënyrë të pabarabartë, e kompjuterëve dhe mungesa e aksesit në internet, veçanërisht në zonat rurale, pengon përshtatjen me konceptet e ndërkulturalitetit. Pa një përhapje të gjerë të aksesit në internet, veçanërisht në sistemin shkollor, popullsitë e këtyre zonave rurale do ta kenë të pamundur të marrin plotësisht pjesë në procesin e aksesit ndaj informacionit dhe për pasojë, mbeten ku më shumë e ku më pak jashtë efekteve ndërvepruese të një bote shumëkulturore. Objektivi i qeverisë shqiptare për ta shtrirë shërbimin e internetit në të gjithë shkollat e mesme të vendit, brenda gjysmës së parë të 2009, përputhet plotësisht me qëllimet e AoC për dy vjetët e ardhshme. Objektiva të tilla, ku veçanërisht përfitojnë të rinjtë e zonave rurale, duhen shoqëruar me një mbështetje të vazhdueshme kombëtare dhe ndërkombëtare për krijimin e siteve elektronike, të cilat të kenë në thelb të përmbajtjes mirëkuptimin dhe dialogun ndërkulturore.

1.6 Arsimi për punësimin dhe jetën: Qeveria e Republikës së Shqipërisë e ka në qendër të vëmendjes reformimin e sistemit arsimor, me qëllim që ai t'i përgjigjet cilësisht përgatitjes të brezit të ri në raport me punësimin. Ky objektivi i qeverisë po gjen realizim në praktikë nëpërmjet përsosjes së programeve të shkollave të mesme të përgjithshme, e sidomos nëpërmjet zgjerimit dhe shtrirjes në të gjithë vendin të rrjetit të shkollave të mesme të formimit profesional, të cilat po ngrihen dhe do të vazhdojnë të ngrihen në përputhje me kërkesat e parashikuara në strategjinë kombëtare të zhvillimit ekonomik të vendit, por edhe duke mbajtur parasysh profesionet më të kërkuara nga zyrat e punësimit për të huajt në Europën Perëndimore.

Në këtë aspekt t'i kushtohet rëndësi të mësuarit gjatë gjithë jetës, i cili bën të mundur transferimin nga njëri program në tjetrin brenda kornizës kombëtare të kualifikimeve, akumulimin dhe njohjen e krediteve për arritjet e fituara me forma dhe mënyra të ndryshme, formale, informale dhe joformale.

Integrimi Europian parashtron kërkesa të tilla, që e bëjnë të domosdoshëm përfshirjen e Arsimit dhe Formimit Profesional në rrjedhën e zhvillimeve bashkëkohore, në harmoni me ato çka po ndodhin në rajon dhe Bashkimin Europian. Ndikimet e proceseve të Bolonjës, Lisbonës dhe Kopenhagenit tashmë janë të pranishme dhe në Shqipëri dhe po ushtrojnë një "presion" pozitiv në nivelet politike për të kaluar nga "riparimet e pjesshme sipas nevojave të çastit" drejt "zgjidhjeve të plota e afatgjata" në kontekstin e integritetit rajonal dhe europian.

2. Rinia

2.1 Zgjerimi i mundësive për mobilizimin e rinisë: Rritja globale e lëvizjeve dhe organizatave rinore, gjatë viteve të fundit, ka hapur mundësi të reja edhe për mobilizimin e rinisë shqiptare. Programet e shkëmbimeve studentore, veprimtaritë sportive, një përfshirje publike dhe politike më aktive e rinisë, krijojnë hapësira më të përshtatshme edhe për nxitjen e mirëkuptimit, ndërkulturore dhe të respektit ndaj

diversitetit, në përgjithësi. Për më tepër, mbështetja e posaçme për pjesëmarrjen e të rinjve në proceset vendimmarrëse, i sjell përfitime reale shoqërisë, duke pasur parasysh se brezi i ri përbën një burim për sjelljen e energjisë dhe të ideve të reja, në favor të ndryshimeve pozitive. Në këtë drejtim, është shumë e rëndësishme, që Ministria e Kulturës, Turizmit, Rinisë dhe Sporteve të hartojë programe të larmishme, përmes të cilave të rinjtë të njihen nga mbarë shoqëria dhe të evidentohen, jo vetëm si burim mobilizimi, por edhe si aktorë në proceset transformuese të shoqërisë dhe partnerë autonomë të grupmoshave të tjera.

2.2 Shkëmbime programesh dhe veprimtarish të përbashkëta rinore në kuadrin ballkanik: Shkëmbimet mes të rinjve janë një metodë efikase për tejkalimin e barrierave kulturore, rritjen e ndërgjegjësimit ndërkulturor dhe thellimin e zhvillimit individual të tyre. Në këtë kontekst, në rajonin tonë paraqesin interes programet që nxisin shkëmbime ndërmjet të rinjve që vijnë nga hapësira të ndryshme kulturore apo etnike, bazuar mbi modelet e suksesshme në rajonet e tjera të botës dhe mësimet e përfutuara nga përvojat europiane dhe eurumesdhetare.

2.3 Përfshirja socio-ekonomike: Një problem shqetësues, ashtu si në plan global edhe në plan kombëtar, mbetet punësimi i të rinjve. Përpilimi i strategjive, që rrisin pjesëmarrjen e të rinjve në jetën ekonomike, veçanërisht në raport me nxitjen e shpirtit të ndërmarrjes, nga ana e tyre, përbëjnë mjete të rëndësishme për të luftuar dukurinë e papunësisë.

Hartimi i politikave aktive që synojnë të merren me të rinjtë në pozita të disfavorshme, duke kombinuar trajnimin me punësimin e subvencionuar për herë të parë dhe udhëzimet e këshillimit për formim profesional me programet e biznesit për të rinjtë, janë elemente të rëndësishme për të lehtësuar punësimin e të rinjve.

Një pjesë e madhe e të rinjve përfaqësues të komunitetit rom kanë qenë të papunë për një periudhë disavjeçare, dhe midis tyre, pjesa më e madhe nuk janë në gjendje që të gjejnë punë.

Arsye kryesore për nivelet e larta të papunësisë afatgjatë: te komuniteti rom lidhet me i) mungesën e shkollimit, ii) disavantazhet rajonale, iii) diskriminimin dhe iv) efikasitetin së ulët të politikave aktive të punësimit të komunitetit të romëve, për shkak se pjesa më e madhe e tyre nuk janë të regjistruar si të papunë.

Gjithashtu, një hap i rëndësishëm është i) identifikimi i profesioneve që mund të mësohen nga romët dhe ii) hapja e kurseve të formimit profesional për profesionet e identifikuar në qendrat publike dhe private të formimit profesional. Parashikohet ngritja e një grupi pune ndërmarrës, për hartimin e një strategjie afatshkurtër dhe afatmesme mbi punësimin e të rinjve, lehtësirat fiskale dhe mbështetjet e formave të tjera, nga ana e qeverisë, për ndërmarrjet që punësojnë të rinj, si edhe për vetë të rinjtë që guxojnë krijimin e ndërmarrjeve të tyre. Kjo strategji do të kërkojë edhe përshtatje të ndryshme ligjore dhe do të miratohet në Parlament, gjë që do ta sensibilizojë edhe Parlamentin lidhur me këtë problem të madh.

2.4 Nxitja e pjesëmarrjes: Përfshirja e të rinjve në nivel vendor, përkatësisht pranë këshillave bashkiake, organizatave rinore dhe njësive ekzekutive të institucioneve dhe organizatave të shoqërisë civile, mund t'u sigurojë atyre mundësinë të marrin pjesë në hartimin e platformave të punës, për të marrë përsipër kështu edhe role konstruktive në bashkësitë ku bëjnë pjesë. Vitet e fundit, përfaqësimi i të rinjve ka njohur përvoja të reja pozitive, përmes ekzistencës së rrjeteve rajonale rinore. Këto rrjete, duhen shfrytëzuar më mirë nëpërmjet identifikimit të projekteve specifike, pasi lehtësojnë mobilizimin e të rinjve nga hapësira të ndryshme kulturore, fetare apo etnike.

3. EMIGRACIONI

3.1 Dimensioni dinamik i emigracionit: Aktualisht, shumica e vendeve të botës janë shndërruar në vend të origjinës apo të destinacionit të emigrantëve. Shqipëria, pas ndryshimeve të viteve 90-të njohu lëvizje masive të qytetarëve, që iu drejtuan kryesisht Greqisë dhe Italisë, por edhe vendeve të tjera europiane si dhe SHBA-së, për t'u punësuar si emigrantë. Aktualisht vendi ka fluksin më të lartë të emigrimit në Europë, rreth 25% të popullsisë së përgjithshme ose rreth 35% e popullsisë aktive. Trajtimi i këtij fenomeni, në planin e integritetit të tyre, paraqet problematikë të veçantë, po të mbajmë parasysh se sfidat e reja me të cilat përballen vendet pritëse, reflektojnë ndërveprimin midis popullsisë me pikëpamje të ndryshme etnike dhe konfesionale. Në këtë kontekst, merr rëndësi mënyra se si dinamika e ndërveprimit të tyre pasqyrohet në media, se si diskutohet për këtë çështje nga liderët politikë dhe ata

kulturorë, por edhe se si administrohet gjithë kjo problematikë nga ana e vendimmarrësve. Perceptimi i emigrantëve nga ana e popullsisë pritëse, e përcjell jehonën e vet të keqe ose të mirë në vendin e origjinës së emigrantëve, duke infektuar ose përmirësuar vetë perceptimin e popujve për njëri-tjetrin. Për rrjedhim, lind nevoja e ndërtimit të një pune të bashkërenduar midis qeverive, por edhe midis strukturave të shoqërisë civile të vendeve pritëse me ato të origjinës së emigrantëve, në mënyrë që t'i shërbehet mirëkuptimit të popujve. Qeveria e Republikës së Shqipërisë ndjehet e përgjegjshme të punojë, në nivel bilateral, me qeveritë e vendeve pritëse të emigrantëve shqiptarë, me qëllimin që këta emigrantë të shndërrohen seriozisht në ura afrimi mes popujve. Kjo përgjegjësi duhet të reflektohet edhe në trajtimin e të huajve që qëndrojnë në Republikën e Shqipërisë, kryesisht me motive punësimi, bazuar mbi parimin e reciprocitetit, si edhe mbi bazën e detyrimeve që rrjedhin nga Marrëveshja e Asocim-Stabilizimit.

3.2 Qeveria e Republikës së Shqipërisë e sheh të domosdoshme përpilimin e strategjive të koordinuara në nivel kombëtar rajonale e më gjerë, për të parandaluar trajtimin çnjerëzor dhe diskriminues të emigrantëve. Ngritja e mureve ndërmjet kombeve nuk përbën kurrfarë zgjidhje. Në këtë kontekst, përjasjet më premtuese rezultojnë të jenë hapat e bashkëpunimit, të ndërmarrë nga vendet e origjinës, të tranzitit dhe të destinacionit, në mënyrë që të përballohet dukuria e emigracionit masiv. Strategjia Kombëtare për Informim/Komunikimi dhe Plani Kombëtar i Veprimit, miratuar nga Komiteti Ndërmnistror i Migrimit përbëjnë një bazë të shëndoshë për përpilimin e programeve dhe projekteve që ndihmojnë për njohjen e të drejtave të emigrantëve dhe trajtimin e duhur, nga ana e institucioneve dhe shoqërive civile të vendeve pritëse.

3.3 Sfidat e emigracionit: Integrimi i bashkësive të emigrantëve mund të sjellë një numër sfidash, përfshirë vështirësitë për akses në arsim, në sistemin e shërbimeve shoqërore, si dhe për tejkalimin e kufizimeve për strehim, punësim, marrjen e mundshme të shtetësisë së vendit pritës, pa anashkaluar përballjen me eksperiencat e racizmit. Në këtë sens, është e nevojshme të ndërmerren hapat e duhur për hartimin dhe nënshkrimin e marrëveshjeve me vendet fqinje, për të drejtat e emigrantëve në fushën e të drejtave që rrjedhin nga qëndrimi dhe punësimi i rregullt, përfshirë sigurimet shoqërore dhe shëndetësore.

3.4 Lufta kundër diskriminimit: Në kuadrin e Bashkimit Europian, janë ndërmarrë hapa të rëndësishëm për të përkthyer zhvillimin dhe zbatimin të politikave lehtësuese për pjesëmarrjen e bashkësive të emigrantëve në shoqëritë pritëse, përmes adoptimit të Strategjisë Europiane të Punësimit, që synon të mënjanojë pengesat e punësimit për punëtorët emigrantë dhe minoritetet etnike, si dhe përmes ngritjes së Qendrës Europiane të Monitorimit të Ksenofobisë dhe Racizmit (EUMC). Këto eksperiencat duhet të shërbejnë si bazë për të drejtat e emigrantëve tanë në vendet e Bashkimit Europian, por njëkohësisht edhe si hartë rruge, në kontekstin e integritetit europian të Shqipërisë. Qeveria mund të rrisë bashkëpunimin me vendet pritëse të emigrantëve për zgjerimin e spektrit të të drejtave ekonomike, sociale dhe politike të emigrantëve shqiptarë, në respekt të Kartës Sociale Europiane (të Rishikuar), nënshkruar e ratifikuar nga qeveria e Shqipërisë.

3.5. Qeveria e Republikës së Shqipërisë, duke inkurajuar programet dhe projektet ekzistuese në fushën e nxitjes së punësimit për kategoritë që ndeshin vështirësi në tregun e punës, duhet të vijojë me intensitet bashkëpunimin me organizatat ndërkombëtare të specializuara, në këtë drejtim, siç janë Organizata Ndërkombëtare e Punës, (ILO), Organizata Ndërkombëtare për Migrimin, (IOM), UNDP, OSBE etj.

3.5. Mbështetja për një dialog gjithëpërfshirës, në të gjitha nivelet: Përcaktimi i strategjive koherente të integritetit kërkon zhvillimin e një dialogu të rregullt, ndërmjet përfaqësuesve të qeverive, bashkësive të emigrantëve, shoqërisë civile dhe punëdhënësve, në nivel vendor, kombëtar, rajonal e më gjerë. Strukturat institucionale që mbështesin dialogun, mbi bazë periodike, sigurojnë efikasitetin e këtyre përjasjeve, duke nxitur më shumë integritetin e emigrantëve. Nëpërmjet këtyre përpjekjeve bëhet e mundur arritja e një ekuilibri ndërmjet kërkesave për integritet dhe nevojës për ruajtjen e identitetit kulturor e fetar përkates.

3.6. Liderhipi: Liderhipi politik, ai fetar dhe shoqëria civile në Shqipëri, duhet të ndihmojnë, duke krijuar klimën e përshtatshme, ku të brendashkruhen debatet mbi emigracionin, në mbrojtje të të drejtave të emigrantëve, duke evidentuar kontributet e tyre në jetën dhe begatinë e bashkësive pritëse.

3.7. Qeveria duhet të nxisë me iniciativa ligjore, financiare, bankare dhe fiskale kthimin vullnetar të emigrantëve të suksesshëm dhe investimin në Shqipëri të kapitaleve financiare, humane dhe sociale të emigracionit, si faktorë dhe burime të rëndësishme të zhvillimit të vendit.

3.8 Në përshtatje me objektivat e zhvillimit të mijëvjeçarit të synohet zhdukja e varfërisë, si një ndër masat me efektive për uljen e ritmeve të emigracionit dhe krijimin e kushteve të punësimit të atyre emigrantëve që duan të kthehen në atdhe.

4. MEDIA

Ndikimi i medias për formësimin e pikëpamjeve: Media, në të gjitha format e veta, ka potencialin për të shërbyer si një urë ndërmjet kulturave dhe shoqërive.

Në këtë kontekst, merr rëndësi mbështetja ndaj mekanizmit të medias të përgjigjes së shpejtë, (Rapid Response Media Mechanism) që AoC e ka lançuar gjatë Forumit të Madridit, me synimin për të krijuar një sit online të ekspertëve, të cilëve media mund t'u drejtohet, për efekt konsultimi, gjatë periudhave të krizave.

Interneti dhe revolucioni dixhital: Interneti dhe zhvillimi i medias dixhitale kanë çelur hapësira të reja për konsumatorët e medias, në përgjithësi, duke siguruar mundësitë për rritjen e komunikimit ndërnjerëzor. Interneti mund të shërbejë si një rrjet ideal për ndërveprimin shoqëror dhe si një forum unik për shkëmbimin e ideve dhe të informacionit. Nga kjo pikëpamje, interneti përbën një mekanizëm efikas për të riparuar ndarjet kulturore e fetare, duke vendosur në lidhje aktivistët dhe partnerët e ndryshëm, të aftë për të nxitur dialogun dhe mirëkuptimin.

IV – ÇËSHTJE ORGANIZATIVE - STRUKTURA - KOMITETI KORDINUES KOMBËTAR

1. Nën kujdesin e Kryeministrit ngrihet komiteti kombëtar, i cili është autoriteti permanent që do të mbikëqyrë vënien në jetë të planit të zbatimit të AoC-së, si dhe të Strategjisë Kombëtare, të hartuar për këtë qëllim. Komiteti kryesohet nga zëvendëskryeministri.

2. Komiteti përfshin titullarët e ministrive ngarkuar posaçërisht në këtë strategji për zbatimin e saj, po ashtu drejtuesit më të lartë të institucioneve të tilla shtetërore si komiteti shtetëror për minoritetet, komiteti kulteve, përfaqësuesi i posaçëm i kryetarit të Gjykatës së Lartë, përfaqësuesi i posaçëm i Prokurorit të Përgjithshëm, kreu i Komunitetit Mysliman, kreu i Kishës Autoqefale Ortodokse, kreu i Kishës Katolike, i Komunitetit të Bektashinjve ose përfaqësuesit e tyre, si dhe nga shoqëria civile, Kryetari i Dhomës së Avokatëve, Kryetari i Komitetit të Helsinkit, Drejtori i Institutit Shqiptar të Medias, kryetari i forumit shqiptar për aleancë të qytetërimeve. Komiteti Kombëtar mbetet i hapur për t'u shtuar me anëtarë të rinj në të ardhmen nga shoqëria civile. Ky Komitet mblidhet jo më pak se dy herë në vit.

3. Komiteti Kombëtar raporton, sipas kërkesës, me shkrim ose me gojë, para Presidentit të Republikës, para Kryeministrit dhe informon lidhur me veprimtarinë e zhvilluar në nivel kombëtar ose ndërkombëtar, në zbatim të planit të AoC në parlament para komisioneve të ndryshme apo edhe seancës plenare, në rast se i kërkohet një gjë e tillë. Në këto instanca të larta, në emër të Komitetit Kombëtar, raporton ose informon kryetari i këtij komiteti ose Ministri i Punëve të Jashtme, me porosi të kryetarit. Në mungesë të Ministrit të Punëve të Jashtme, kryetari i komitetit kombëtar mund të ngarkojë edhe përfaqësues të tjerë të raportojnë ose të informojnë.

4. Me zbatimin e kësaj strategjie ngarkohet Ministria e Punëve të Jashtme, Ministria e Arsimit dhe Shkencës, Ministria e Turizmit, Kulturës, Rinisë dhe Sporteve, Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta, Komiteti Shtetëror i Minoriteteve dhe Komiteti i Kulteve.

5. Ministria e Punëve të Jashtme detyrohet të raportojë përpara Komitetit Kombëtar jo më pak se një herë në vit mbi veprimtaritë ndërkombëtare zhvilluar në kuadër të Planit të Zbatimit të AoC dhe posaçërisht për rolin që ka luajtur Shqipëria në këto veprimtari.

6. Ministria e Punëve të Jashtme ngarkohet të mbajë të informuar në vazhdimësi përfaqësuesin e lartë të sekretarit të përgjithshëm të OKB-së për aleancën e qytetërimeve, si edhe dy bashkëkryetarët e AoC, kryeministrin spanjoll dhe kryeministrin turk mbi zbatimin në Shqipëri të strategjisë kombëtare. Për këtë qëllim, ministrinë e ngarkuara më lart për zbatimin e kësaj strategjie detyrohen ta mbajnë rregullisht të informuar Ministrinë e Punëve të Jashtme mbi zbatimin e Strategjisë Kombëtare dhe detyrat që dalin prej saj në të ardhmen, sipas sektorëve përkatës të përmendur më lart.

PROJEKTE

- Në përgjigje të planit të implementimit për dy vjetët e ardhshme të AoC-së, Ministria e Arsimit do të mbështesë financiarisht një organizatë joqeveritare shqiptare, që punon në fushën e aleancës mes qytetërimeve për të realizuar përkthimin dhe përhapjen sa më të gjerë, veçanërisht të rinia, të historisë së njerëzimit, projekt i konfirmuar i UNESCO-s, si një instrument i vyer në duart e mbarë shoqërisë shqiptare për të njohur vlerat e trashëguara nga njerëzimi i sotëm përkthimi me nxitjen e respektit dhe të solidaritetit të ndërsjellë mes popujve dhe komuniteteve me identitete të ndryshme kulturore, etnike apo fetare.

- Arsimi gjithëpërfshirës dhe ndërkulturore: Ky objektivi duhet të synojë rritjen e frekuentimit të nxënësve në arsimin e detyruar, veçanërisht të disa kategorive më të prekshme dhe problematike, siç janë femrat dhe fëmijët rom. Ministria e Punës, Çështjeve Sociale dhe Shanseve të Barabarta do t'iu krijojë atyre shanse reale për t'u integruar në tregun e punës.

- Programet e shkëmbimeve për profesorët e universiteteve dhe studentët pasuniversitarë, kanë ndikim vetëm pozitiv. Këto shkëmbime janë dëshmuar me shumë dobi për transferimin e dijeve shkencore, të cilat, në vetvete, përbëjnë një faktor kyç për nxitjen e zhvillimit të një vendi ende në tranzicion demokratik si Shqipëria. Qeveria shqiptare do t'i kërkojë Komisionit Europian shtimin e këtyre programeve në vitet e ardhshme, si kontribut substancial që Bashkimi Europian do t'i japë shoqërisë shqiptare për transformimin e mentalitetit.

- Organizimi i një Konference Ndërkombëtare me temë: "Sfidat dhe mundësitë e integritetit të Shqipërisë në BE."

- Organizimi dhe promovimi i seminareve dhe takimeve në lidhje me çështjet që kanë të bëjnë me demokracinë, të drejtat e njeriut dhe roli i fesë në një shoqëri moderne.

- Rishikim i të gjitha programeve të sistemit arsimor të vendit, përfshirë shkollat private fetare që ekzistojnë në Shqipëri, në mënyrë që lëndët e mësuara, t'u përçojnë nxënësve mirëkuptimin dhe respektin ndaj besimeve dhe praktikave të ndryshme fetare e ndaj kulturave të tjera të botës.

- Mungesa e aksesit në internet, veçanërisht në zonat rurale, pengon përshtatjen me konceptet e ndërkulturalitetit. Pa një përhapje të gjerë të aksesit në internet, veçanërisht në sistemin shkollor, popullsitë e këtyre zonave rurale do ta kenë të pamundur të marrin plotësisht pjesë në procesin e aksesit ndaj informacionit dhe për pasojë, mbeten ku më shumë e ku më pak jashtë efekteve ndërvepruese të një bote shumëkulturore.

Objektivi i qeverisë shqiptare për ta shtrirë shërbimin e internetit në të gjithë shkollat e mesme të vendit brenda gjysmës së parë 2009.

- Shkëmbime programesh dhe veprimtarish të përbashkëta rinore në kuadrin ballkanik. Në këtë kontekst, në rajonin tonë paraqesin interes programet që nxisin shkëmbime ndërmjet të rinjve që vijnë nga hapësira të ndryshme kulturore apo etnike. Në këtë drejtim, Ministria e Kulturës, Turizmit, Rinisë dhe Sporteve do të hartojë programe të larmishme.

- Parashikohet ngritja e një grupi pune ndërministror, për hartimin e një strategjie afatshkurtër dhe afatmesme mbi punësimin e të rinjve, lehtësirat fiskale dhe mbështetjet e formave të tjera nga ana e qeverisë për ndërmarrjet që punësojnë të rinj, si edhe për vetë të rinjtë që guxojnë krijimin e ndërmarrjeve të tyre.

Problem të veçantë përbën një pjesë e madhe e të rinjve përfaqësues të komunitetit rom, të cilët kanë qenë të papunë për një periudhë disavjeçare, dhe midis tyre pjesa më e madhe nuk janë në gjendje që të gjejnë punë edhe në ditët e sotme.

- Nxitja e zhvillimit të marrëdhënieve të mira ndërfetare, evidentimi dhe ndjekja e rasteve që kanë të bëjnë me shkeljen e të drejtave të besimit fetar, si dhe atyre që nxisin akte terroriste, dhunë dhe vetëflir, nëpërmjet idesë së besimit fetar.

- Prodhim i broshurave dhe filmave dokumentarë për të promovuar vlerat e trajtuara nga aleanca e qytetërimeve.

- Aktualisht vendi ka fluksin më të lartë të emigrimit në Europë, rreth 25% e popullsisë së përgjithshme ose rreth 35% e popullsisë aktive.

Qeveria e Republikës së Shqipërisë ndjehet e përgjegjshme të punojë në nivel bilateral me

qeveritë e vendeve pritëse të emigrantëve shqiptarë, me qëllimin që këta emigrantë të shndërrohen seriozisht në ura afrimi mes popujve.

Zhvillimin e një dialogu të rregullt, ndërmjet përfaqësuesve të qeverive, bashkësive të emigrantëve, shoqërisë civile dhe punëdhënësve, në nivel vendor, kombëtar, rajonal e më gjerë.

- Mbështetja ndaj mekanizmit të medias të përgjigjes së shpejtë me synimin për të krijuar një sit *online* të ekspertëve, të cilëve media mund t'u drejtohet, për efekt konsultimi, gjatë periudhave të krizave.